



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Dagmar Hanákové a soudců Mgr. Karly Nekolové a JUDr. Mgr. Marka Del Favero, Ph.D., ve věci žalobce **ISCAR ČR s.r.o.**, se sídlem Plzeň, Mánesova 73, IČO: 45349444, zastoupeného JUDr. Karlem Havlem, advokátem se sídlem Plzeň, Martinská 8, proti žalovanému **STROJOSVIT a.s.**, se sídlem Krnov – Pod Cvilínem, Vrchlického 844/22, IČ: 25824813, zastoupenému Mgr. Tomášem Palou, advokátem se sídlem Opava, Veleslavínova 8, **o zaplacení částky 11.952,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále - pobočka v Krnově ze dne 19.11.2013, č.j. 209 C 121/2011-109,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se ve výroku I. mění tak, že žaloba, aby žalovaný zaplatil žalobci částku 11.952,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75% ročně z částky 11.952,- Kč od 13.8.2011 do zaplacení, **se zamítá.**

II. Rozsudek okresního soudu se ve výroku II. **mění** tak, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů řízení částku 12.374,- Kč k rukám zástupce žalovaného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

III. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 2.275,- Kč k rukám zástupce žalovaného do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem okresní soud uložil žalovanému zaplatit žalobci částku 11.952,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení od 13.8.2011 do zaplacení (výrok I.) a zavázal jej k náhradě nákladů řízení ve výši 14.649,- Kč (výrok II.).

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včasné odvolání, kterým se domáhal jeho změny tak, aby žaloba byla zamítnuta. Namítal, že úrok z prodlení je počítán již ode dne 13.8.2011, žalovaný však byl vyzván předžalobní upomínkou k jeho zaplacení až dne 14.9.2011. Náklady, které jsou předmětem tohoto řízení, byly vyčísleny v předžalobní upomínce žalobce ze dne 18.7.2011, přestože v této době ještě neexistovaly, tvrzený nárok žalobce vznikl až zaplacením odměny advokáta žalobce dne 13.8.2011. Žalobce se nadto dobrovolně plnění úroku z prodlení vzdal v dohodě o uznání dluhu a o plnění ve splátkách ze dne 5.9.2011, byť v případě úroku z prodlení z uplatněného nároku takto neučinil výslovně, pokud by však požadoval jeho úhradu, byl by do dohody účastníků jistě zahrnut. Argumentoval, že v předžalobní upomínce ze dne 18.7.2011 jej žalobce nevyzýval k zaplacení nákladů spojených s vymáháním pohledávky, pouze jej na ně upozornil, výzva zástupce žalobce neobsahuje žádný právní rozbor ani skutkové tvrzení. Žalovaný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.10.2008 ve věci sp.zn. 32Cdo 1733/2008, ve kterém v obdobném skutkovém případě dospěl Nejvyšší soud k závěru, že náklady na mimosoudní vymáhání pohledávek formou nákladů na inkasní společnost nejsou újmou ve smyslu ust. § 380 obch. zák. vzniklou v příčinné souvislosti s porušením smluvní povinnosti s tím, že nesouhlasí se závěrem okresního soudu, že se tento soudní spor nedá podřadit pod právní situaci rozebíranou v odůvodnění tohoto rozhodnutí. Přdestřel, že pověření advokáta k sepsání písemné upomínky není možno považovat za standardní ani logický postup, neboť k tomuto úkonu nejsou nutné žádné odborné právní znalosti a nesouhlasil ani s názorem okresního soudu, který náklady na sepsání předžalobní upomínky advokátem posoudil podle ust. § 11 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 3 advokátního tarifu s tím, že jde o samostatný úkon právní služby svou povahou nejbližší písemnému podání soudu nebo jinému orgánu týkající se věci samé. V platném znění advokátního tarifu je předžalobní upomínka definovaná jako úkon právní služby, u které se rozlišuje, zda se jedná o výzvu k plnění se základním skutkovým a právním rozbohem předcházející návrhu ve věci samé či zda jde o

jednoduchou výzvu k plnění. Změna advokátního tarifu navazuje na změnu občanského soudního řádu týkající se stanovení podmínek pro přiznání nároku na náhradu nákladů řízení s tím, že nově je úkon právní služby v podobě předžalobní upomínky taxativně vymezen, neboť dosud jej nebylo možno podřadit pod žádný z vyjmenovaných úkonů právní služby, a to ani odkazem ve smyslu ust. § 11 odst. 3 advokátního tarifu.

Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku jako správného s odůvodněním, že uplatněný nárok opírá o ust. § 380 obch. zák., který musí být vykládán v kontextu norem unijního práva, konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady ES 2000/35/ES ze dne 29.6.2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, a to čl. 3 odst. 1 písm. e) této směrnice, která ukládá členským státům povinnost kromě případů, kdy dlužník není za prodlení odpovědný, zajistit věřiteli oprávnění požadovat na dlužníkovi přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním pohledávky, které mu v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka vznikly. I směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2011/7/EU ze dne 16. 2.2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích v čl. 6 odst. 3 stanoví, že věřitel má nárok obdržet od dlužníka kromě pevné částky stanovené v odst. 1 téhož článku rovněž přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním, které tuto pevnou částku přesahují a které mu vznikly v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka, mezi které patří mimo jiné výdaje za pověření advokáta či za využití služeb společnosti vymáhající pohledávky. Z norem unijního práva tak jednoznačně vyplývá, že výdaje na pověření advokáta v situacích, kdy se jedná o opožděnou platbu v obchodních transakcích, jsou platbou oprávněnou a je dána příčinná souvislost mezi porušením smluvní povinnosti žalovaným a vynaložením dalších souvisejících účelných nákladů ze strany žalobce. Dále odkázal na vydaná rozhodnutí Evropského soudního dvora, podle kterých nepřímý účinek norem komunitárního práva se projevuje v povinnosti soudu vykládat vnitrostátní právo v souladu s právem komunitárním. K námitkám žalovaného žalobce uvedl, že před pověřením advokáta žalovaného o úhradu dluhu upomínal opakovaně bezvýsledně sám a žalovaný započal plnit svůj dluh až po doručení předžalobní upomínky právního zástupce žalobce. K úhradě celé dlužné jistiny pak došlo na základě dohody uzavřené mezi účastníky dne 5.9.2011, ve které bylo sjednáno podmíněné prominutí úroků z prodlení, v žádném případě však toto prominutí nemělo představovat zápočet úroku z prodlení na vymáhanou částku, náhrada nákladů vzniklých souvislosti s porušením povinností žalovaného tak nebyla kryta úroky z prodlení, a to ani z části, a prominutí úroků z prodlení neznamená také prominutí veškerých převyšujících nároků z odpovědnosti za způsobenou škodu. Škoda rovnající se výši žalované částky vznikla žalobci v okamžiku, kdy jeho právní zástupce vystavil dne 3.8.2011 fakturu splatnou dne 13.8.2011, kterou žalobce svému zástupci uhradil dne 12.8.2011. K odkazu žalovaného na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 1733/2008 uvedl, že v dotčeném rozhodnutí Nejvyšší soud konstatoval, že pod škodu podle ust. § 380 obch. zák.

spadají náklady, které by věřitel nevynaložil, nebýt jednání dlužníka, což odpovídá posuzovanému případu a sám odkázal na názor obsažený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29.2.2012 ve věci sp.zn. 23 Cdo 1045/2010. Postup žalovaného, který, ač zjevně měl disponibilní zdroje, počal plnit svou splatnou pohledávku až po výzvě právního zástupce žalobce, označil za nepoctivé jednání, kterému by neměla být soudem přiznána právní ochrana. K námitkám žalovaného o tom, že jeho předžalobní upomínka neobsahovala dostatečný právní rozbor skutkových a právních okolností vymáhaného nároku, uvedl, že upomínka zcela dostačovala k osvětlení právního důvodu k plnění, neboť podle ní žalovaný hned započal dobrovolně plnit.

Krajský soud přezkoumal napadený rozsudek okresního soudu spolu s řízením předcházejícím a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je důvodné.

Z obsahu spisu se podává, že v řízení zahájeném dne 24.10.2011 žalobce vymáhal zaplacení částky 11.952,- Kč se 7,75% úrokem z prodlení od 13.8.2011 do zaplacení. Skutkově tvrdil, že uzavřel se žalovaným kupní smlouvy, na jejichž základě mu v období od 13.1.2011 do 11.5.2011 vystavil faktury na konkrétní částky splatné v období od 13.2.2011 do 11.6.2011 v celkové výši 337.881,90 Kč, které žalovaný přes opakované výzvy žalobci neuhradil. Advokátem žalobce byla proto dne 18.7.2011 žalovanému zaslána předžalobní upomínka o úhradu celé dlužné částky včetně příslušenství zahrnujícího rovněž náhradu nákladů spojených s vymáháním pohledávky za zastoupení advokátem ve výši 11.952,- Kč ve lhůtě do 31.7.2011. Po doručení upomínky začal žalovaný počínaje dnem 22.7.2011 žalobci dlužnou částku splácet a dne 5.9.2011 byla mezi účastníky uzavřena dohoda o uznání dluhu a o plnění ve splátkách, na jejímž základě došlo k úhradě celé dlužné jistiny ke dni 8.9.2011. Předmětné náklady spojené s vymáháním dlužné pohledávky žalobce svému zástupci uhradil dne 12.8.2011 a tutéž částku žalovanému vyúčtoval fakturou ze dne 3.8.2011 splatnou dne 13.8.2011.

V žalobě žalobce právně hodnotil uplatněný nárok jako příslušenství pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 obč. zák. s tím, že se jedná o náklady spojené s vymáháním pohledávky, které je oprávněn účtovat v souladu s ust. čl 3 odst. 1 písm. e) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ve spojení s ust. §7 a §11 vyhl. č. 177/1996 Sb. v rozsahu 1 úkonu právní služby ve výši 9.660,- Kč a jednoho režijního paušálu ve výši 300,- Kč, včetně 20% DPH. V dalších podáních učiněných v průběhu řízení žalobce argumentoval totožně jako v žalobě a ve vyjádření k odvolání žalovaného.

Žalovaný v rámci procesní obrany ve svých písemných podáních namítal nedůvodnost žalobního požadavku s tím, že za příslušenství pohledávky podle ust. § 121 odst. 3 obč. zák. je možno považovat pouze náklady spojené s uplatněním pohledávky u soudu. Pokud proto žalobci nějaké náklady v souvislosti s vyhotovením

a odesláním upomínky vznikly, pak nemohou jít k tíži žalovaného, posuzovaná upomínka není úkonem právní služby podle ust. § 7 a § 11 vyhl. č. 177/1996 Sb. a oponoval také názoru žalobce, že náklady, které vynaložil za právní služby advokáta mimo soudní řízení, lze posoudit podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/35/ES o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, neboť dle jejího čl. 5 se náklady spojenými s vymáháním pohledávky rozumí náklady spojené se získáním exekučního titulu a uplatněním pohledávky v řízení před soudem. Protože k sepsání upomínky nejsou nutné žádné odborné právní znalosti, nelze náklady na upomínku sepsanou advokátem posoudit jako náklady nezbytné a účelné, jak požaduje čl. 3 odst. 1 směrnice, kterou žalobce argumentuje.

Okresní soud ve svém v pořadí prvním rozsudku ze dne 13.7.2012, č.j. 209 C 121/2011-57, při skutkovém závěru, že dne 18.7.2011 zaslal advokát žalobce žalovanému předžalobní upomínku, kterou jej vyzval k úhradě pohledávky v celkové výši 337.881,90 Kč a nákladů na upomínání ve výši 11.952,- Kč, které žalobce svému zástupci uhradil dne 12.8.2011, žalobě co do jistiny pohledávky vyhověl, když dovedil s odkazem na ust. § 121 odst. 3 obč. zák. a čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES, že předmětem řízení bylo příslušenství pohledávky v podobě nákladů spojených s jejím uplatněním, jejichž vynaložení bylo ze strany žalobce účelné a hospodárné. Posuzovanou předžalobní upomínku hodnotil podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu jako úkon právní služby svou povahou nejbližší úkonu převzetí a přípravě zastoupení nebo jednání s protistranou s tím, že důvodný je uplatněný nárok, i pokud jde o jeho výši. Co do úroku z prodlení pak žalobu zamítl s odůvodněním, že náklady spojené s vymáháním pohledávky jsou jejím příslušenstvím, ze kterého úrok z prodlení nenáleží.

Krajský soud usnesením ze dne 28.2.2013, č.j. 15 Co 1292/2012-80, k odvolání žalovaného rozsudek okresního soudu ve vyhovujícím výroku a ve výroku o náhradě nákladů řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení. V důvodech vyložil, že nárok na náhradu nákladů řízení je zvláštním nárokem hmotněprávní povahy, jehož vznik je podmíněn zahájením konkrétního občanského soudního řízení. Náklady na vymáhání pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 o.s.ř. se rozumí náklady řízení spojené s jejím uplatněním u soudu. Náklady, které vznikly účastníku v důsledku předchozí korespondence s protistranou nelze pokládat za náklady řízení. Stejný závěr vyplývá z koncepce ust. § 142a o.s.ř. ve znění účinném od 1.1.2013 vážící právo žalobce na náhradu nákladů řízení proti žalovanému na předžalobní upomínku a která potvrzuje závěry o tom, že právo na náhradu nákladů řízení je spojeno s vymáháním pohledávky v řízení před soudem. Krajský soud dále při upozornění na potřebu důsledného rozlišování mezi náklady spojenými s uplatněním pohledávky, které jsou jejím příslušenstvím ve smyslu ust. § 121 odst. 3 obč. zák. a náklady vynaloženými v příčinné souvislosti s porušením povinnosti druhé smluvní strany, které jsou samostatnou pohledávkou, nikoliv příslušenstvím dle ust. § 380 obch. zák., uložil

okresnímu soudu zabývat se otázkou, zda uplatněný nárok je možno považovat za nárok na náhradu škody vzniklé porušením smluvní povinnosti žalovaného z hlediska splnění předpokladů pro vznik odpovědnostního vztahu. Současně krajský soud vyjádřil názor, že ani posouzení nároku za použití § 121 odst. 3 obč. zák. ve smyslu směrnice 2000/35/ES, popř. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 26.2.2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích nepovažuje za správné.

V napadeném rozsudku okresní soud při shodném skutkovém závěru jako ve svém prvním rozhodnutí z hlediska právního posouzení dovodil, že byly naplněny předpoklady pro vznik odpovědnosti žalovaného za škodu ve smyslu ust. § 380 obch. zák. v podobě nákladů, které žalobce jako poškozený subjekt vynaložil na své právní zastoupení v souvislosti s předžalobní upomínkou zaslanou žalovanému, neboť žalovaný porušil povinnost uhradit žalobci splatný závazek řádně a včas. Bylo proto právem žalobce pověřit sepsáním předžalobní upomínky advokáta, kterému zaplatil odměnu ve výši vyplývající z právních předpisů, když sepsání upomínky je svou povahou nejbližší úkonu právní služby definovaného v § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu jako písemné podání soudu nebo jinému orgánu týkající se věci samé. Současně dospěl k závěru o existenci příčinné souvislosti mezi vznikem těchto nákladů a prodlením žalovaného, neboť pokud by žalovaný plnil své smluvní závazky včas, nebylo by je nutné vynaložit. Podle okresního soudu škoda vzniklá žalobci nebyla ve smyslu ust. § 369 odst. 2 obch. zák. kryta úroky z prodlení, neboť se jí žalobce vzdal. K námitkám žalovaného vyložil, že podání žalobce ze dne 18.7.2011 obsahovalo výzvu k zaplacení dlužné částky, z dohody účastníků ze dne 5.9.2011 nevyplývá, že by obsahovala úplné vyrovnání všech nároků mezi účastníky a že by se žalobce vzdal práva na úhradu žalované částky. Výzva právnímu zástupci žalobce nebyla jednoduchou výzvou, obsahovala skutkový i právní rozbor věci. Odkaz žalovaného na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 32 Cdo 1733/2008 okresní soud posoudil jako nepřiléhavý s odůvodněním, že se týká skutkově odlišné věci, neboť předmětem řízení není vymáhání nákladů uhrazených inkasní společností. Splatnost uplatněného nároku pak odvodil od výzvy žalovaného ze dne 18.7.2011, ve které byl žalovaný vyzván k jeho zaplacení ve lhůtě do 31.7.2011.

Krajský soud v posuzované věci z hlediska hmotněprávního podle ust. § 3028 odst. 3 zák. č. 89/2012 Sb. – občanského zákoníku (dále jen o.z.) posoudil nárok žalobce uplatněný žalobou podle právních předpisů platných v době tvrzeného vzniku nároku, zejména podle zák. č. 513/1991 Sb. ve znění zákona č. 188/2011 Sb. (dále jen obch. zák.) a zákona č. 40/1964 Sb. ve znění zákona č. 139/2011 Sb. (dále jen obč. zák.), a to s výjimkou svědčící ve prospěch ust. I. Hlavy o.z. (§ 3030 o.z.).

Podle ust. § 373 obch. zák., kdo poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícím odpovědnost.

Podle ust. § 380 obch. zák. za škodu se považuje též újma, která poškozené straně vznikla tím, že musela vynaložit náklady v důsledku porušení povinností druhé strany.

Skutková zjištění a závěry okresního soudu, o které navíc nebylo mezi účastníky sporu, krajský soud považuje za správná, neztotožňuje se však s jeho právním hodnocením věci.

Po posouzení všech rozhodných skutečností dospívá odvolací soud k závěru, že nárok žalobce uplatněný v řízení nemá oporu v hmotném právu.

Pokud jde o kvalifikaci uplatněného nároku z hlediska ust. § 121 odst. 3 obč. zák., krajský soud již v rámci svého prvního rozhodnutí v této věci podal výklad, že náklady na předžalobní upomínku, které současně nejsou nákladem řízení ve smyslu ust. § 137 odst. 1 a 2 a § 151 odst. 1 o.s.ř, nelze považovat za příslušenství pohledávky v podobě nákladů spojených s jejím uplatněním, a to za situace, kdy žádné řízení (soudní či jiné) o pohledávce žalobce neproběhlo, na svém závěru setrvává a pro zestručnění odkazuje na odůvodnění usnesení ze dne 28.2.2013.

Lze pouze doplnit, že ust. § 121 odst. 3 obč. zák. určuje jako příslušenství pohledávky mimo jiné náklady spojené s jejím uplatněním, pojem „uplatnit“ znamená „vznést nárok“, nárok se vznáší u soudu, či jiného k rozhodnutí o něm příslušného orgánu, shodný pojem používá i ust. § 142 odst. 1 občanského soudního řádu. Pojem „vymáhat“ má obsah odlišný, a to „mocí vydobýt, vynutit na dlužníkovi dluh“. Tyto obsahově různé pojmy pak nelze zaměňovat. Při akceptaci žalobcova názoru by totiž do důsledků dovedeno, byly příslušenstvím pohledávky jakékoli peněžité náklady na její vymáhání vynaložené, aniž by byly vázány na osobu advokáta, a to včetně nákladů na případné vynucení dluhu i za použití násilného jednání. Takový účel ust. § 121 odst. 3 obč. zák. zajisté nemá a to ani při jeho eurokonformním výkladu.

Za důvodný krajský soud nepovažuje uplatněný nárok žalobce ani z titulu náhrady škody.

Ust. § 380 obch. zák. definuje škodu, k jejíž náhradě je subjekt obchodněprávního závazkového vztahu povinen dle ust. § 373 obch. zák., jako újmu, která poškozené straně (věřiteli) vznikla tím, že musela vynaložit náklady v důsledku porušení povinnosti druhé strany (dlužníka). Jak dovozuje právní teorie i ustálená soudní judikatura, předpokladem vzniku odpovědnostního vztahu, tj. vztahu

k náhradě škody, je existence základních skutečností, za které se považuje vznik škody, protiprávní jednání, a to v intencích ust. § 373 obch. zák. ve formě porušení povinností ze závazkového vztahu, příčinná souvislost mezi vznikem škody a takovým protiprávním jednáním a v případě objektivně koncipovaných odpovědností za škodu pak neexistence okolností odpovědnost vylučujících a ve smyslu ust. § 389 obch. zák. dále předvídatelnost vzniku škody.

Přestože lze mít v dané věci za prokázané, že žalobce vynaložil žalovanou částku na své právní zastoupení, konkrétně na předžalobní upomínku adresovanou žalovanému v souvislosti s prodlením žalovaného s úhradou jeho závazku vůči žalobci a že žalovaný skutečně porušil povinnost uhradit žalobci závazek z primárního obchodněprávního vztahu včas, i že tak učinil až po doručení této upomínky, chybí základní předpoklad pro vznik odpovědnostního vztahu v podobě kauzálního nexu, tj. příčinné souvislosti mezi vynaložením těchto nákladů žalobcem a posuzovaným prodlením žalovaného.

Ust. § 380 obch. zák. se vztahuje na případy újmy, která vznikla jako přímý, tj. nutný či pravidelný následek porušení povinností dlužníka, za nějž však nelze dle názoru odvolacího soudu považovat náklady na advokátní služby, jejichž právním základem je uzavření smlouvy o právním zastoupení mezi věřitelem a jeho zástupcem, neboť příčinou vzniku těchto nákladů bylo právě uzavření smlouvy s advokátem nikoli prodlení dlužníka.

V důsledku absence příčinné souvislosti pak nelze uplatněný nárok podřadit pod pojem újmy tak, jak je definována v ust. § 380 obch. zák., a přiznat nároku žalobce důvodnost. V tomto směru krajský soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.10.2008 ve věci sp.zn. 32 Cdo 1733/2008, když, a to na rozdíl od soudu okresního, považuje projednávanou věc za skutkově odpovídající případu, který ve svém rozhodnutí posuzoval Nejvyšší soud. Právním základem nákladů na právní zastoupení i na služby inkasní společnosti vymáhající dlužné částky je totiž v obou případech mandátní smlouva, nikoliv samotné prodlení dlužníka. Naopak skutkově odlišným je případ, jímž se Nejvyšší soud zabýval ve svém rozsudku ze dne 29.2.2012, ve věci sp.zn. 23 Cdo 1045/2010, na který poukázal žalobce, neboť ve věci posuzované Nejvyšším soudem se sice jednalo o náklady za zastoupení advokátem, nikoliv však o náklady spojené s vymáháním nesplněné pohledávky.

K jinému závěru nelze dle názoru odvolacího soudu dospět ani výkladem ust. § 121 odst. 3 obč. zák. či § 380 obch. zák. provedeným ve smyslu směrnic Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES i 2011/7/EU, jichž se dovolával žalobce.

Směrnice EU (dříve ES) jsou specifickým normativním aktem orgánů EU ukládající členským státům tzv. transpoziční povinnost ve formě náležitého promítnutí jejich obsahu do vnitrostátního práva, a to ve stanovené transpoziční

lhůtě. Transpoziční povinnost logicky nevzniká tam, kde vnitrostátní právo odpovídá normativní úpravě obsažené ve směrnici. Dalším vnitrostátním účinkem směrnice je interpretační povinnost soudů vystříhat se takového výkladu vnitrostátních předpisů, který by mařil výsledek požadovaný směrnicí, tedy povinnost provádět výklad vnitrostátních předpisů eurokonformně.

V projednávané věci je výklad dotčených ustanovení vnitrostátního práva v souladu s posuzovanými směrnicemi vyloučen, neboť žádná z nich na nárok uplatněný žalobcem nedopadá.

Podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29.6.2000, bodu 17 úvodních ustanovení, o přiměřené náhradě nákladů na vymáhání dluhu je třeba uvažovat bez dotčení vnitrostátních předpisů, na jejichž základě může soud věřiteli přiznat jakoukoliv další náhradu škody, která byla způsobena opožděnou platbou dlužníka, přičemž rovněž přihlédne ke skutečnosti, že vzniklé náklady mohou již být kompenzovány úroky z prodlení z opožděné platby. Dle bodu 23 úvodních ustanovení směrnice čl. 5 požaduje, aby vymáhání nesplněných pohledávek bylo ukončeno v krátké době v souladu s vnitrostátními předpisy, nepožaduje však po členských státech, aby přijaly zvláštní řízení nebo konkrétním způsobem měnily své platné právní postupy. Podle čl. 3 odst. 1 písm. e) směrnice kromě případů, kdy dlužník není za prodlení odpovědný, je věřitel oprávněn požadovat na dlužníkovi přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním, které mu v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka vznikly. Tato náhrada nákladů musí ve vztahu k dluhu v daném případě dodržovat zásady průhlednosti a přiměřenosti. Při dodržení výše uvedených zásad mohou členské státy, pokud jde o náhradu nákladů vymáhání, stanovit pro různé výše dluhu pevnou maximální částku. Dle čl. 5 odst. 1 směrnice členské státy zajistí, aby exekuční titul bez ohledu na výši dluhu mohl být získán zpravidla ve lhůtě 90 kalendářních dnů od podání žaloby věřitelem nebo podání návrhu soudu nebo jinému příslušnému orgánu, za předpokladu, že dluh nebo okolnosti řízení nejsou předmětem sporu. Tuto povinnost musí členské státy splnit v souladu se svými vnitrostátními právními a správními předpisy.

Podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/ES ze dne 16.2.2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, která dle bodu 1 úvodních ustanovení přepracovává směrnici č. 2000/35/ES z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti a současně zrušuje tuto směrnici ke dni 30.6.2013, v bodě 12 úvodních ustanovení definuje opožděnou platbu jako porušení smlouvy, které je v mnoha členských státech pro dlužníky finančně přitažlivé vzhledem k nízkým nebo žádným úrokům z prodlení nebo pomalému řízení k dosažení nápravy, s tím, že je nezbytné změnit tento trend a od opožděných plateb odrazovat, a proto je nezbytná rozhodná změna ve prospěch kultury včasné platby včetně ustanovení, že vyloučení nároku na účtování úroků by mělo být vždy považováno za hrubě nespravedlivou

smluvní podmínku nebo praxi. Součástí této změny by mělo být rovněž zavedení konkrétních ustanovení o lhůtách splatnosti a o náhradách věřitelům za vzniklé náklady a mj. ustanovení o tom, že vyloučení nároku na náhradu nákladů spojených s vymáháním by mělo být považováno za hrubě nespravedlivé, neprokáže-li se nic jiného. Podle bodu 19 úvodních ustanovení k odrazení od opožděných plateb je nezbytné, aby věřitelé získali spravedlivou náhradu nákladů spojených s vymáháním, které jim vznikly v důsledku opožděné platby. Náklady spojené s vymáháním by měly zahrnovat rovněž náklady spojené s vymáháním administrativních nákladů a náhradu za interní náklady vzniklé v důsledku opožděné platby, pro něž by v této směrnici měla být stanovená pevná minimální částka, kterou lze kumulovat s úrokem z prodlení. Náhrada ve formě pevné částky by měla omezit administrativní a interní náklady spojené s vymáháním. O náhradě nákladů spojených s vymáháním by se mělo rozhodovat, aniž jsou dotčeny vnitrostátní předpisy, podle nichž může soud věřiteli přiznat jakoukoliv další náhradu škody, která souvisí s opožděnou platbou dlužníka. Podle čl. 35 úvodních ustanovení směrnice je třeba zajistit, aby vymáhání nesporných pohledávek souvisejících s opožděnými platbami v obchodních transakcích bylo ukončeno v krátké době, včetně možnosti zrychleného řízení a bez ohledu na dlužnou částku.

Podle čl. 6 odst. 1 Směrnice 2011/7/EU členské státy zajistí, že v případech, kdy má být v obchodních transakcích podle čl. 3 nebo 4 zaplacen úrok z prodlení, má věřitel nárok obdržet od dlužníka alespoň pevnou částku ve výši 40 EUR. Podle odst. 3 téhož článku věřitel má nárok obdržet od dlužníka kromě pevné částky uvedené v odst. 1 přiměřenou náhradu za veškeré náklady spojené s vymáháním, které tuto pevnou částku přesahují a které mu vznikly v souvislosti s opožděnou platbou dlužníka. Mezi tyto náklady by mohly patřit mj. výdaje za pověření advokáta či za využití služeb společnosti vymáhající pohledávky.

Z hlediska terminologického, jak vyplývá ze shora uvedené citace jednotlivých ustanovení směrnic, je v případě obou posuzovaných normativních aktů pojem vymáhání nároku používán ve významu jeho uplatnění u soudu či jiného příslušného orgánu (jak shora vyloženo). Směrnice 2000/35/ES dává do kontextu vymáhání dluhu s právem soudu přiznat jakoukoliv další náhradu škody, která byla způsobena opožděnou platbou (bod 17 úvodních ustanovení), stanoví požadavek, aby vymáhání pohledávek bylo ukončeno v co nejkratší době (bod 23 úvodních ustanovení směrnice), v čl. 5 je pak výslovně uveden pojem uplatnění, jehož výsledkem je exekuční titul jako rozhodnutí vydané na podkladě žaloby věřitele soudem či jiným příslušným orgánem. Směrnice č. 2011/7/EU, která pouze přepracovává směrnici z roku 2000 z důvodu lepší přehlednosti a srozumitelnosti, akcentuje v bodě 35 úvodních ustanovení zájem, aby vymáhání nesporných pohledávek bylo ukončeno v krátké době, včetně možnosti zrychleného řízení.

Dle názoru krajského soudu obě dotčené směrnice ukládají členským státům EU, aby v rámci svých vnitrostátních právních řádů zajistily jako důsledek opožděných plateb v obchodních transakcích nárok věřitelů mimo úrok z prodlení a další související nároky také na přiměřenou náhradu nákladů spojených s vymáháním jejich pohledávek ve formě nákladů řízení před soudy či jinými příslušnými orgány.

V českém právním řádu je právo na náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s uplatňováním porušeného nebo ohroženého subjektivního práva u soudu jako tradiční procesní institut zakotveno v ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., mezi tyto náklady typicky patří také náklady za právní zastoupení účastníka řízení (§ 137 odst. 1 a 2 o.s.ř.). V tomto směru proto z pohledu českého práva nepřinesly obě směrnice pro věřitele nové nároky a nezaložily pro Českou republiku transpoziční povinnost, s výjimkou nároku na tzv. paušální náhradu administrativních a jiných interních nákladů věřitelů v případě opožděných plateb (bod 19 úvodních ustanovení a čl. 6 odst. 1 směrnice č. 2011/7/EU), přičemž tato náhrada se týká pouze věřitelů v soudním řízení advokátem nezastoupených.

O správnosti tohoto názoru krajského soudu svědčí zejména vlastní průběh transpozice obou směrnic do českého právního řádu.

Transpozice směrnice 2000/35/ES byla provedena zákonem č. 554/2004 Sb., jímž byl do obch.zák. vložen § 369a, který však otázku náhrady nákladů vymáhání neřeší. Čl. 3 odst. 1 písm. e) směrnice implementován nebyl, neboť v tomto směru České republice transpoziční povinnost nevznikla. Nová právní úprava nebyla zapotřebí, když právní úprava nákladů na uplatnění práva již byla součástí našeho právního řádu v podobě běžných nákladů soudního řízení, případně nákladů řízení před jiným příslušným orgánem.

K transpozici směrnice 2011/7/EU došlo zákonem č. 179/2013 Sb. jímž byl změněn obch. zák., a to v ust. § 340, který byl nově doplněn o odst. 3 až 6 a dále v §§ 340a, 343a a 340b týkajících se doby plnění a dohod o úrocích z prodlení. Nově pak do ust. § 369 odst. 1 byla doplněna věta „věřitel má vedle úroků z prodlení nárok na úhradu minimální výše nákladů spojených s uplatňováním své pohledávky v rozsahu a za podmínek stanovených nařízením vlády.“ Tímto nařízením vlády je nařízení č. 180/2013 Sb. novelizující nařízení vlády č. 142/1994 Sb. ve formě jeho doplnění o ust. § 2a, podle něhož jde-li o závazkový vztah mezi podnikateli nebo je-li obsahem závazku mezi podnikatelem a veřejným zadavatelem povinnost dodat zboží nebo poskytnout službu za úplatu veřejnému zadavateli, činí minimální výše nákladů spojených s uplatněním každé pohledávky 1.200,- Kč.

Vzhledem k tomu, že právní úprava ČR nezakládala právo věřitele na náhradu jeho administrativních a dalších interních vnitřních nákladů ve formě paušální

náhrady vyplývající z bodu 19 úvodních ustanovení a čl. 6 odst. 1 směrnice 2011/7/EU, pak byla implementace tohoto nároku provedena novelizací obch. zák. (§ 369 odst. 1) a nařízením vlády č. 142/1994 Sb. (§ 2a). Tento nově zavedený nárok však není totožný s náklady externími, představujícími cenu služby poskytnuté věřiteli externím advokátem mimo rámec vymáhané pohledávky. V rámci transpozice ust. čl. 6.3 směrnice 2011/7/EU do českého právního řádu implementováno nebylo, a to zcela zjevně z toho důvodu, že se nejedná o úpravu, která by v porovnání se směrnicí č. 2000/35/ES představovala jakoukoliv změnu či zakládala nárok, jenž dosud českým právem garantován nebyl, či znamenala jeho rozšíření nad rámec vymezený ve vnitrostátním právu.

Krajský soud tak pro přehlednost shrnuje, že náklad žalobce v podobě úhrady odměny jeho advokátovi za vyhotovení předžalobní upomínky za situace, kdy k soudnímu řízení nedošlo, nepředstavuje příslušenství pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 obč. zák., nelze jej podřadit pod pojem nákladů řízení spojených s uplatňováním pohledávky u soudu ve smyslu ust. § 137 odst. 1 o.s.ř., nepředstavuje újmu vzniklou žalobci v důsledku porušení povinnosti žalovaného dle ust. § 380 obch. zák. a není ani nárokem, který by vyplýval z unijního práva, nemá tedy zákonný podklad a nelze mu přiznat důvodnost.

Krajský soud proto v souladu s ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. vyhovující výrok napadeného rozsudku změnil tak, že žalobu v celém rozsahu zamítl.

Současně krajský soud dle § 224 odst. 2 o.s.ř. rozhodl o změně závislého nákladového výroku a v souladu s ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. přiznal procesně zcela úspěšnému žalovanému na náhradě nákladů prvoinstančního řízení částku 12.374,- Kč sestávající dle § 7 bodu 5, § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhl. č. 177/1996 Sb. – advokátního tarifu z odměny za pět úkonů právní služby po 1.580,- Kč (příprava a převzetí zastupování, podání odporu, podání ve věci samé ze dne 10.5.2012, odvolání proti rozsudku okresního soudu ze dne 13.7.2012 a vyjádření ve věci ze dne 12.6.2013), dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu z paušální náhrady k uvedeným pěti úkonům právní služby po 300,- Kč, dle § 14a odst. 1 advokátního tarifu z náhrady za 21% DPH z částky 9.400,- Kč ve výši 1.974,- Kč a ze soudního poplatku z odvolání proti prvnímu rozsudku ve výši 1.000,-Kč.

O náhradě nákladů odvolacího řízení krajský soud rozhodl dle ust. § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o.s.ř. tak, že přiznal plně procesně úspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení ve výši 2.275,- Kč, a to za podané odvolání (§ 7 bod 5 a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu) částku 1.580,- Kč, paušální náhradu 300,- Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu a náhradu za 21% DPH z částky 1.880,- Kč ve výši 395,- Kč (§ 14a odst. 1 advokátního tarifu).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

**Nesplní-li povinný, co mu ukládá toto vykonatelné rozhodnutí,
může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.**

V Ostravě dne 27.3.2014

Za správnost vyhotovení:
Bc. Barbora Řehulková

Mgr. Dagmar Hanáková, v.r.
předsedkyně senátu